

Områdesbestämmelser för

Bäckebo 2:54 och 9:1, del av sockencentrum

i Bäckebo, Nybro kommun

Planbeskrivning

Innehåll

1	Områdesbestämmelsernas syfte.....	4
	1.1 Syfte	4
2	Planförslag	4
	2.1 Områdesbestämmelser	4
	2.2 Genomförandetid	8
3	Motiv till områdesbestämmelsernas regleringar	9
	3.1 Motiv till regleringar	9
4	Genomförandefrågor	12
	4.1 Fastighetsrättsliga frågor	12
	4.2 Tekniska frågor	12
	4.3 Ekonomiska frågor	13
	4.4 Upplysningar	13
5	Planeringsförutsättningar	14
	5.1 Kommunala ställningstaganden	14
	5.2 Riksintresse	16
	5.3 Pågående markanvändning	17
	5.4 Kulturmiljö	18
	5.5 Teknisk försörjning	22
6	Konsekvenser	24
	6.1 Fastigheter och rättigheter	24
	6.2 Ekonomiska frågor	24
	6.3 Naturvärden	24
	6.4 Miljö	24
	6.5 Kulturmiljö	25

Planprocess

SKEDE	FÖRKLARING
Samråd maj 2026	Delegationsbeslut om samråd Samrådstid 13 maj – 28 maj 2026
Granskning juni 2026	Delegationsbeslut om granskning Samrådstid 24 juni – 9 juli 2026
SBN antagande september 2026	Beslut om antagande i samhällsbyggnadsnämnden Sammanträdesdag 1 september 2026
Laga kraft (tidigast) september 2026	

Ärendeinformation

Ärendenamn Områdesbestämmelser för Bäckebo 2:54 och 9:1.	Planhandlingar - Planbeskrivning - Plankarta
Diarienummer TS-2025-1435	Till planen hör även - Undersökning om betydande miljöpåverkan, Nybro kommun, 2026-05-09 - Fastighetsförteckning
Planförfarande Standardförfarande	Underlag till planen - Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden Bäckebo skola, Kalmar läns museum 2025-12-09 - Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden Bäckebo församlingshem, Kalmar läns museum 2026-04-28
Beställare Nybro bostads AB	
Plan påbörjad 19 december 2025	

1 Områdesbestämmelsernas syfte

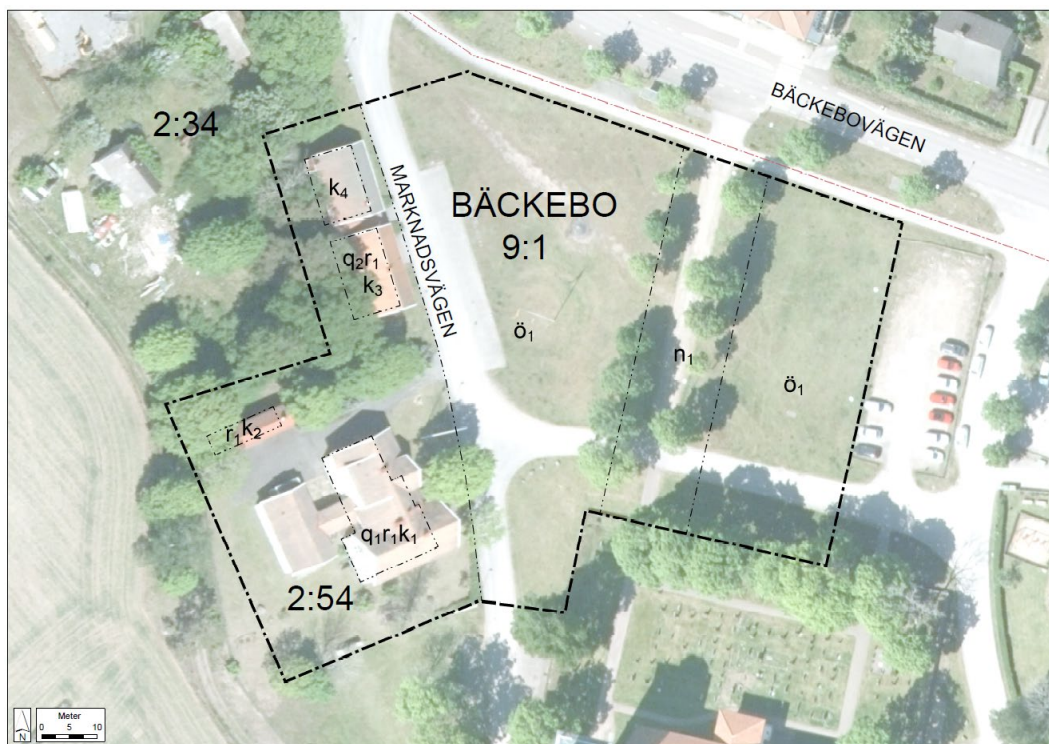
1.1 Syfte

Områdesbestämmelserna syftar till att säkerställa ett bevarande av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön inom delar av det gamla sockencentrumet i Bäckebo.

2 Planförslag

2.1 Områdesbestämmelser

Genom områdesbestämmelser pekar kommunen ut särskilda kulturvärden och preciserar vilka krav dessa medför inom området. Områdesbestämmelserna omfattar marknadsplatsen, församlingshemmet och den idag nedlagda skolan. Dessa har historiskt haft en central funktion och har stor betydelse för upplevelsen av helhetsmiljön kring kyrkan, som har varit den huvudsakliga samlingspunkten i sockencentrumet.

Översiktskarta med områdesbestämmelser.

2.1.1 Marknadsplatsen

Marknadsplatsen är den större, sammanhängande öppna ytan framför kyrkan. Den öppna strukturen gör att ytan kan anpassas efter olika behov och har sedan 1700-talet varit upplåten för marknader, evenemang och andra gemensamma aktiviteter. Marknadsplatsen ska hållas öppen och fri från fasta anläggningar (ö₁).

Marknadsplatsen korsas av en allé av skogslönnar. Träden är medvetet planterade för att markera ett gångstråk mellan Bäckebovägen och kyrkan. Det utgör en typisk äldre gestaltning i kyrkomiljöer, där gröna stråk leder blicken och rörelsen i området mot kyrkan och förstärker dess roll som central punkt i sockencentrumet. Allén med ska bevaras i dess nuvarande läge (n₁).

2.1.2 Skolan

Den äldre delen av skolbyggnaden är exteriört välbevarad och utgör en tidstypisk träbyggnad med omsorgsfullt utformade proportioner och detaljer. Byggnaden ska bibehålla sin ursprungliga karaktär med avseende på volym, proportioner, fasadindelning, byggnadsdetaljer, material och materialbehandling samt detaljeringsnivå. Vid utbyte av byggnadsdetaljer, såsom dörrar, fönster, snickarglädje och verandaräcken, ska ursprungligt utförande kopieras (k₁).

Tidigare utbytta detaljer och material kan med fördel återställas till ett mer ursprungligt utförande, inklusive färgsättning, takmaterial och dörrar. För den äldre delen av skolbyggnaden innebär detta exempelvis mörkare kulör på fönster och dörrar samt en avvikande kulör på listverk, där dessa bör vara mörkare än fasaderna. Vid takomläggning är det önskvärt att återgå till lertegeltak eller alternativt bandtäckt plåttak.

De ursprungliga enkelfönstren i den äldre delen av skolbyggnaden har höga kulturhistoriska och upplevelsemässiga värden, genom sin form, materialitet, indelning och proportioner som tydligt speglar byggnadens ursprungliga utformning från början av 1900-talet. De ursprungliga fönstren ska bevaras och vid behov renoveras med traditionella metoder och material (q₁). Fönstren har sedan tidigare kompletterats med inre moderna bågar, vilket bidragit till förbättrad isolering och energieffektivitet.

Den äldre delen av skolbyggnaden får inte rivas (r₁).

Verandan har tidstypiska snickeridetalljer som bidrar till skolbyggnadens karaktär. Ytterdörren har ersatts och bör på sikt återställas till en trädörr i en stil som är anpassad till byggnaden. Foto ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2025).

Skolbyggnadens gavel mot sydväst, med bevarade ursprungliga enkelfönster ytterst (vänster). Fönsterpartierna har kompletterats med moderna inre bågar (höger). Foto ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2025).

Bakom skolbyggnaden finns ett mindre uthus som tidigare har fungerat som bland annat utedass och vedförråd. Byggnaden har en smal huskropp samt bevarade detaljer såsom dörrar, fönster och ventilationshuv i trä på taket. Den utgör exempel på såväl levnadsvillkoren för skolbarn som den byggnadsmässiga omsorg och kvalitet som kännetecknade husbyggande, inklusive uthus, förr i tiden, vilket gör den bevarandevärd.

Uthusets ursprungliga karaktär ska bibehållas med avseende på volym, proportioner, indelning, material, materialbehandling och detaljeringsgrad. Vid utbyte av detaljer, exempelvis fönster, bräddörrar och ventilationstrumma, ska ursprungligt utförande och material kopieras (k₂).

Uthuset får inte rivas (r₁).

Uthuset bakom skolbyggnaden (vänster). Byggnaden har flera välbevarade detaljer, däribland ventilationshuv i trä på taket (höger). Foto ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2025).

I det gamla sockencentrumet finns idag en blandning av byggnadstyper, stilar, volymer, material och kulörer. Därför ställs inte krav på en enhetlig eller specifik stil vid nybyggnation. Vissa gemensamma karaktärsdrag i området bör dock fungera som förebild vid ny- eller tillbyggnation. På så sätt kan ny bebyggelse anpassas till den befintliga kyrkomiljön. Att ”anpassa” betyder inte att nya byggnader inte kan göras i modern stil. Avgörande är i stället byggnadsvolym och att det arkitektoniska uttrycket är genomtänkt och av hög kvalitet, liksom val av material och byggnadsdetaljer.

2.1.3 Församlingshemmet

Församlingshemmet består av en äldre timrad byggnadsdel, som tidigare utgjorde en skolbyggnad i byn Luvehult, samt en yngre tillbyggd del. Mellan dessa finns ett modernt entréparti inskjutet. Byggnadens utformning, där den yngre delen har anpassats till den äldre byggnadens stil, skala och placering, och synlighet från marknadsplatsen är särskilt karaktäristisk.

Den äldre byggnadsdelen ska bibehålla sin karaktär med avseende på volym, proportioner, fasadindelning, byggnadsdetaljer, material samt detaljeringsnivå. Vid utbyte av byggnadsdetaljer, såsom tegeltak, takfot och fönster, ska ursprungligt utförande kopieras (k₃). Den senare tillbyggnaden är tydligt anpassad till den äldre byggnaden och denna anpassning ska bevaras vad gäller byggnadsvolym, takform, material och färgsättning (k₄). Detta eftersom byggnadsdelarnas placering bredvid varandra innebär att förändringar i den moderna tillbyggnaden även kan påverka hela byggnadens karaktär.

Fasaden på den äldre byggnadsdelen, med äldre faluröd locklistpanel, har kvar en traditionell karaktär, mycket tack vare att byggnaden inte har tilläggsisolerats. Den äldre träpanelen har höga kulturhistoriska värden och ska bevaras samt vid behov renoveras med traditionella metoder och material (q2).

Den äldre delen av församlingshemmet får inte rivas (r1).

Församlingshemmet med en äldre byggnadsdel (närmast i bild), ett entréparti mellan byggnadsdelarna samt en yngre byggnadsdel (längst bort i bild). Foto ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2026).

Byggnadens entréparti mellan den äldre och yngre byggnadsdelen bedöms sakna kulturhistoriska värden. Det är önskvärt att ytterdörren i aluminium på sikt ersätts med en dörr och ett entréparti helt i trä.

2.2 Genomförandetid

Områdesbestämmelser har ingen begränsad genomförandetid. Det innebär att de gäller tills de ersätts av nya områdesbestämmelser, en detaljplan eller upphävs.

3 Motiv till områdes- bestämmelsernas regleringar

3.1 Motiv till regleringar

Bestämmelser

- q₁ Ursprungliga fönster ska bevaras och renovering ska ske med traditionella metoder och material.
- Syftet med bestämmelsen är att bevara karaktäristiska byggnadsdetaljer som bidrar till den äldre delen av skolbyggnadens kulturhistoriska värden.
- q₂ Äldre träpanel ska bevaras och renovering ska ske med traditionella metoder och material.
- Syftet med bestämmelsen är att bevara den karaktäristiska byggnadsdetaljen som bidrar till den äldre delen av församlingshemmets kulturhistoriska värden.
- k₁ Kulturhistoriskt värdefull byggnad som till sin exteriör ska bibehålla sin ursprungliga karaktär med avseende på volym, proportioner, fasadindelning, byggnadsdetaljer, material och materialbehandling samt detaljeringsnivå.
- Ursprungligt utförande ska kopieras avseende utförande och material vid utbyte av detaljer, exempelvis dörrar, fönster, snickarglädje och verandaräcke.
- Bestämmelsen har till syfte att säkerställa att förändringar av byggnadens yttre utformning sker med hänsyn till den äldre skolbyggnadens tidstypiska karaktärsdrag, så att dessa bevaras och inte går förlorade.

- k₂ Kulturhistoriskt värdefull byggnad som till sin exteriör ska bibehålla sin ursprungliga karaktär med avseende på volym, proportioner, indelning, material och materialbehandling samt detaljeringsnivå. Ursprungligt utförande ska kopieras avseende utförande och material vid utbyte av detaljer, exempelvis fönster, bräddörrar och ventilationstrumma.
- Bestämmelsen har till syfte att säkerställa att förändringar av byggnadens yttre utformning sker med hänsyn till uthusets tidstypiska karaktärsdrag, så att dessa bevaras och inte går förlorade.
- k₃ Kulturhistoriskt värdefull byggnad som till sin exteriör ska bibehålla sin karaktär med avseende på volym, proportioner, fasadindelning, byggnadsdetaljer, material samt detaljeringsnivå. Befintliga utföranden ska kopieras avseende utförande och material vid lagning eller utbyte av detaljer, exempelvis tegeltak, takfot och fönster.
- Bestämmelsen har till syfte att säkerställa att förändringar av byggnadens yttre utformning sker med hänsyn till den äldre delen av församlingshemmets tidstypiska karaktärsdrag, så att dessa bevaras och inte går förlorade.
- k₄ Den yngre byggnadskroppens tydliga anpassning till den äldre bör finnas kvar i form av byggnadsvolym samt takform, material och färgsättning.
- Bestämmelsen har till syfte att säkerställa att förändringar av byggnadens yttre utformning sker med hänsyn till den äldre delen av församlingshemmets tidstypiska karaktärsdrag.
- r₁ Byggnad får inte rivas.
- Syftet med bestämmelsen är att bevara de äldre delarna av skolbyggnaden med tillhörande uthus

samt församlingshemmet som har höga kulturhistoriska värden.

ö1

Marken får inte förses med byggnad.

Bestämmelsen syftar till att upprätthålla den gamla marknadsplatsen som en öppen yta.

n1

Trädrad ska finnas.

En allé med dubbelsidig trädrad ska finnas inom gamla marknadsplatsområdet där träden står idag. Befintliga träd i allén omfattas även av generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap. 11 §, vilket innebär att de inte får avverkas utan tillstånd.

4 Genomförandefrågor

4.1 Fastighetsrättsliga frågor

4.1.1 Förändrad fastighetsindelning

Planförslaget medför inga förändringar av fastigheternas nuvarande indelning. Eventuella framtida förändringar av fastighetsindelningen prövas av Lantmäteriet, som bedömer om en förrättning är lämplig i enlighet med gällande lagstiftning.

4.1.2 Rättigheter

Fastigheten Bäckebo 9:1 belastas idag av en ledningsrätt för vatten- och avloppsledningar med förmån Nybro Energi AB samt ett officialservitut för väg med förmån för fastigheterna Bäckebo 1:1, 2:12, 2:78, 2:121 samt 2:122. Inom planområdet finns även en gemensamhetsanläggning för väg, Bäckebo GA:3. Vid en eventuell framtida förändring av nuvarande rättigheter prövas dessa av Lantmäteriet, som bedömer om en förrättning är lämplig i enlighet med gällande lagstiftning.

4.2 Tekniska frågor

4.2.1 Tekniska åtgärder

Byggnader kan anslutas till det kommunala fjärrvärmenätet och fibernätet. Anslutningsavgift för fjärrvärme och fiber debiteras enligt gällande taxa hos leverantör.

4.2.2 Avfall

Kretslopp sydost svarar för hanteringen av hushållsavfall och vid utformning av soputrymmen eller andra frågor som rör avfallshanteringen ska samråd ske direkt med Kretslopp sydost. I händelse av omvandling av byggnader till bostäder gäller generellt att flerbostadshus ska utformas med gemensamma miljöhus för avfall.

4.2.3 Posthantering

Vid bygglovsprövning granskas posthanteringen i området. Vid omvandling till bostäder gäller generellt att flerfamiljshus att post hanteras i en fastighetsbox på entréplan.

4.3 Ekonomiska frågor

4.3.1 Planekonomisk bedömning

Utbyggnad inom fastigheter som inte är kommunala utförs och bekostas av fastighetsägaren. Utöver byggnader innebär detta att fastighetsägaren anlägger exempelvis parkeringsplatser för bil och cykel, miljöhus och infiltrationsytor för dagvatten inom kvartersmark.

4.3.2 Planavgift

Planarbetet bekostas av det kommunala bolaget Nybro bostads AB som initierat planarbetet. Någon planavgift tas därmed inte ut i samband med framtida bygglovsansökningar.

4.4 Uppllysningar

Vid ommålning av fönster och fasad på gamla delen av skolbyggnaden är det önskvärt att samråd sker med byggnadsantikvarie så att färgsättningen kan justeras och återgå till en mer ursprunglig.

Områdets alléer och gamla lövträd har goda förutsättningar att ytterligare höja områdets naturvärden. För att göra träden särskilt lämpliga för häckande fåglar kan holkar för hålhäckande arter med fördel monteras på träden, främst holkar anpassade för stare och mindre fågelarter. Även holkar för fladdermöss är lämpliga att sätta upp på platsen.

Enligt SGU:s kartdatabas ligger planområdet inom normalriskområde för radon. Kommunens radonkarta är endast översiktlig och markradonhalten ska alltid kontrolleras så att byggnader ges rätt radonskydd. I områden där gränsvärden för markradon överstigs ska radonsäkert byggande användas.

Det finns inga kända markföroreningar inom planområdet. Upptäcks en förorening på fastigheten som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön ska tillståndsmyndigheten, kommunen, genast underrättas.

Räddningstjänstens tillgänglighet ska beaktas. Byggnader ska vara lättillgängliga för utryckningsfordon. Räddningstjänstens krav för säkerhet, utrymning med mera behandlas vidare i samband med bygglov.

5 Planeringsförutsättningar

5.1 Kommunala ställningstaganden

5.1.1 Upphävande av detaljplan

Planområdet för områdesbestämmelserna omfattas idag av Byggnadsplan för Bäckebo kyrksamhälle, B1, lagakraftvunnen den 17 november 1954. Äldre byggnadsplaner gäller idag som detaljplaner. Byggnadsplanen var den första att reglera det dåvarande kyrksamhället och omfattar fortfarande nästan all bebyggelse inom tätorten. När planen upprättades syftade den både till att planlägga mark för befintlig bebyggelse och till att möjliggöra framtida utveckling, med stora ytor avsedda för allmänna ändamål, bostäder, industri och rekreationsskog.

Områdesbestämmelser kan inte ersätta befintliga detaljplaner. Inom området där kommunen vill anta områdesbestämmelser finns en gällande detaljplan som behöver upphävas. Beslut om upphävande av detaljplan och beslut om antagande av nya områdesbestämmelser kan ske samtidigt men som två skilda beslut. En planprocess för upphävande pågår därför parallellt med planprocessen för områdesbestämmelser. Det pågående ärendet har hos kommunen diarienummer TS-2025-1435.

Anledningen till upphävandet är att delar av den befintliga bebyggelsen har förlorat sin ursprungliga funktion, samtidigt som bebyggelsetrycket i Bäckebo inte motiverar att marken fortsatt ska vara detaljplanelagd. Inom upphävandeområdet finns dessutom delar som inte har genomförts och som idag utgör hinder för den befintliga användningen av området.

Områdesbestämmelser bedöms vara ett tillräckligt och lämpligt verktyg för att säkerställa bevarandet av kulturhistoriska värden inom området. Genom bestämmelserna kan byggnaders karaktärsdrag och miljöns kulturhistoriska särdrag tillvaratas, samtidigt som användning och utveckling av området underlättas jämfört med dagens situation.

5.1.2 Översiktsplan

Bäckebo omfattas av den kommunövergripande översiktsplanen för Nybro kommun, antagen av kommunfullmäktige den 18 juni 2007, § 95.

Översiktsplanens markanvändningskarta redovisar den avsedda användningen av mark- och vattenområden. För det aktuella området anges inga särskilda

rekommendationer för bebyggelsen, utöver att det ingår i en värdefull kulturmiljö.

Områdesbestämmelserna bedöms vara förenliga med översiktsplanens intentioner, då de syftar till att bevara och tillvarata de kulturhistoriska värden som pekas ut i översiktsplanen, samtidigt som de möjliggör en fortsatt användning och utveckling av området.

Nybro kommun har sedan 2024 arbetat med att ta fram en ny översiktsplan, vilken förväntas kunna antas av kommunfullmäktige under 2026. Översiktsplanen ger förslag till användning av mark- och vattenområden fram till år 2050. I den nya översiktsplanen redovisas hela Bäckebo som en så kallad boendeort. Detta innebär att initiativ till bebyggelse uppmuntras, men att inga närmare utpekande om lokalisering av bebyggelse görs.

5.1.3 Kulturmiljöprogram

Hela området för upphävandet omfattas av Kulturmiljöprogram för Nybro kommun, antaget av kommunstyrelsen den 13 september 2022, § 130. I kulturmiljöprogrammet pekas kulturmiljöområden med särskilt kulturhistoriskt värde ut, där såväl byggnader och landskap som sociala sammanhang lyfts fram som bärande delar av Nybros historia.

I kulturmiljöprogrammet delas varje utpekad ort eller miljö in i två nivåer: huvudområde och kärnområde. Kärnområdet utgör den del av orten som bedöms ha särskilt höga kulturhistoriska värden, det vill säga den mest värdefulla och bevarandevärda delen av miljön. I programmet pekas 33 objekt ut i Bäckebo. Av dessa är 13 belägna inom kärnområdet i tätorten, varav tre återfinns inom planområdet: marknadsplatsen, skolbyggnaden och församlingshemmet. Av dessa är det endast församlingshemmet som har kvar sin ursprungliga funktion.

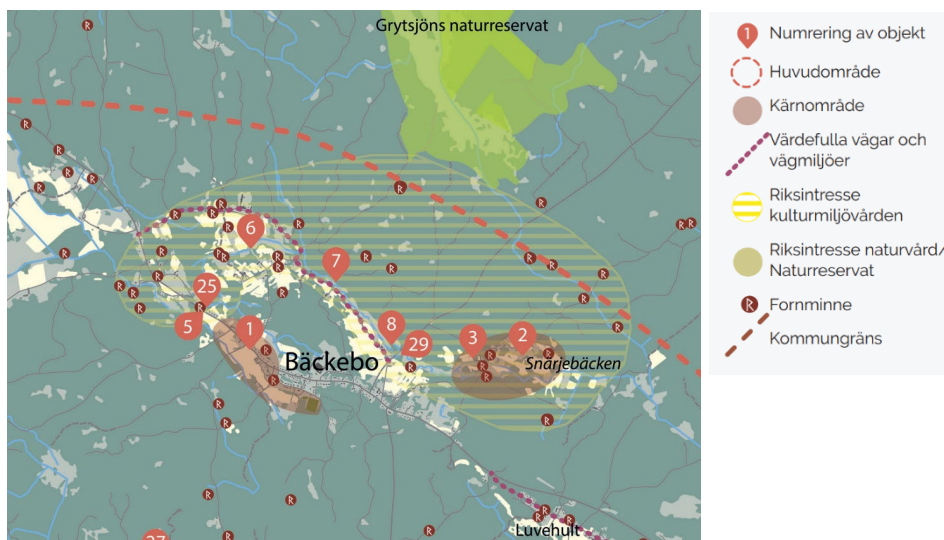

Karta över kärnområdet. Inom området för upphävandet berörs objekten 14 – kyrkskola, 15 – församlingshem och 20 – marknadsplats.

I kulturmiljöprogrammet ges rekommendationer för hur kulturmiljön inom planområdet bör bevaras och utvecklas. Ställningstaganden som görs är att skolan och församlingshemmet ska betraktas som särskilt värdefulla enligt 8 kap. 13 § och 14 § plan- och bygglagen (PBL). Byggnaderna kan ges nya funktioner, men deras yttre karaktär ska bevaras. Vidare anges att marknadsplatsen ska hållas öppen och fri från fasta anläggningar samt att den i plan bör skyddas mot bebyggelse.

5.2 Riksintresse

Området för upphävandet ligger cirka 750 meter från riksintresseområde 99 för kulturmiljövården i Nybro kommun. Inom riksintresseområdet finns en av sydöstra Sveriges största koncentrationer med lämningar efter lågteknisk järnframställning. Risken för påverkan på riksintresset med anledning av förändringar inom tätorten bedöms vara låg.

Karta som visar avgränsningen av riksintresset för kulturmiljövård i Bäckebo. Riksintresseområdet är skrafferat i gult. Området för upphävandet ligger inom Bäckebo sockencentrum som är kärnområdet markerat med 1 i kartan.

5.3 Pågående markanvändning

5.3.1 Bebyggelse

Området utgörs av allmänna ytor i form av ett öppet område med en större gräsyta med trädplanteringar framför Bäckebo kyrka, en samlingslokal som tillhör församlingen och en nedlagd skola med tillhörande skolgård.

Den öppna ytan med trädplantering som utgör marknadsplatsen (vänster) samt församlingshemmet i röd träpanel och skolan i ljus träpanel (höger).

5.3.2 Grönstruktur

Den öppna marknadsplatsen ligger mitt på Bäckeboåsen och marken är sandig och näringsfattig. Floran är en typisk torrängsflora med arter som bergsyra, liten blåklocka, rot- och gråfibbla, gul fetknopp med flera. Området sköts delvis som gräsmatta men tillåts blomma under försommaren, vilket skapar förutsättningar för exempelvis bin och andra insekter att nyttja

området. Insektsfaunan på Bäckeboåsen är välinventerad och torrängar i närheten är artrika och skyddsvärda.

Längs en gångväg som korsar marknadsplatsen finns en trädrad med planterade lönnar och på tomtmarken bakom församlingshemmet finns ett antal äldre lövträd. Främst är det planterade skogslönnar som står solexponerat och ett par av träden har håligheter. Området är varmt och torrt vilket leder till att florán av lavar och mossor på trädstammarna är relativt artfattig med några dominerande närings- och dammgynnade arter.

5.4 Kulturmiljö

5.4.1 Historia

Bäckebo är en lantlig kyrkby med anor från 1600-talet, med en kyrka från mitten av 1800-talet samt ett sockencentrum och en tätort som utvecklats under 1900-talet.

Runt år 1600 uppfördes ett enkelt träkapell i Bäckebo, som fungerade som ett lokalt centrum och mötesplats längs landsvägen mellan Vetlanda och Kalmar. År 1685 byggdes en liten kyrka på platsen. När befolkningen ökade ersattes denna träkyrka 1847 av den nuvarande stenkyrkan, på samma plats. I kyrkomiljön ingår idag även Församlingshemmet från 1920. Byggnaden är faluröd och har en modern tillbyggnad. Församlingshemmet nyttjas fortfarande enligt sin ursprungliga funktion, vilket få andra byggnader inom sockencentrumet gör.

Marknadsplatsen, som uppstod framför kyrkan och idag utgör en öppen gräsyta, fungerade som en central mötesplats för försäljning och köp av varor, informationsutbyte och skapa sociala kontakter. Marknaden var framför allt en kreatursmarknad, vilket speglar Bäckebo som skogsbygd med tyngdpunkt på kreatur snarare än åkerbruk.

Den första fasta skolan i Bäckebo uppfördes 1848 och kallades kyrkskolan. Den ska ha rivits när den nuvarande, större skolbyggnaden uppfördes på samma plats 1905. Den nya skolan byggdes med två stora skolsalar och två bostadslägenheter för lärare. Skolsalarna utformades med högt i tak och luftig interiör. På gården fanns två uthus med utedass, vedförråd och andra funktioner. Under 1970-talet ökade befolkningen i Bäckebo, vilket medförde trångboddhet i skolan. Byggnaden utvidgades då med ett nytt skolkök, matsal och fler toaletter. Den nya delen uppfördes som en lägre huskropp på skolans baksida och kopplades samman med den ursprungliga byggnaden.

Ovan: Flygfoto visar Marknadsplatsen med allén mellan Bäckebovägen och kyrkan, och skolan. Församlingshemmet intill skolan skymts av träd.

Vänster: Flygbild visar skolan utan den senare tillbyggnaden. På tomten fanns två uthus och en anlagd trädgård. Ytan söder om skolan var en åker. Församlingshemmet skymtas i bakgrunden

5.4.2 Skolan

Den gamla skolan från 1905 är välbevarad och representerar en tidstypisk stil från sent 1800-tal till tidigt 1900-tal. Byggnaden är av panelarkitektur, kännetecknad av bland annat asymmetriska fasader, utskjutande takfall och ornamenterad snickarglädje i gavelrösten, takstolar och verandor.

De flesta fönstren på utsidan är gamla, sidohängda träfönster. På vissa fasader är det sannolikt de ursprungliga enkelfönstren som finns kvar ytterst. Även gavelpartiernas spetsiga fönster bedöms vara originalfönster från 1905. De större fönstren kröns med en dekorativ list. Invändigt har fönstren kompletterats med moderna fönster, som fungerar som ”innerbågar” med effektivt skydd mot kyla samtidigt som de gamla yttre bågar med karm har kunnat behållas.

Barn dansar inom området för den gamla marknadsplatsen, med Bäckebo skola i bakgrunden. Foto ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2025).

Invändigt finns två stora skolsalar med högt i tak bevarade. Äldre spegeldörrar i trä finns kvar på vissa ställen, och de två lärarbostäderna är fortfarande intakta med kakelugn och tidstypiska 1950-talskök. Vinden är till stor del orörd med öppna takstolar och synligt undertak. Vid varje gavel finns ett mindre "bostadsrum" och vid ingången finns små träförråd. Originalfönster från 1905 finns kvar vid vindsgavlarna.

Källaren innehåller flera förrådsutrymmen, bland annat för matförvaring, och nås via en inre trätrappa med bevarade dörrar. De tjocka murade stenväggarna är synliga, och ett separat källarutrymme med gjutna väggar nås via en yttre trappa. Detta utrymme är sannolikt kopplat till den period då skolhuset värmdes med olja. Panelade ytterdörrar från byggnadens ursprung finns också bevarade.

En tillbyggnad från 1970-talet på husets baksida speglar den uppgång som orten hade då, och den centrala betydelse som skolan hade. Tillbyggnaden bedöms, till skillnad från den äldre delen av skolbyggnaden, inte vara kulturhistoriskt värdefull.

En viktig liten byggnad i skolmiljön är uthuset, som bland annat innehöll utedass och vedförråd. Det är en byggnad med smal huskropp och välbevarade detaljer som dörrar, fönster och ventilationshuv i trä på taket.

Kulturhistoriskt viktiga exteriöra karaktärsdrag:

- Byggnadens synliga placering, som vetter mot den öppna obebyggda marknadsplatsen, gör att den kan upplevas på håll, väl synlig intill kyrkan.
- Formen med olika huskroppar och gavlar och frontespis med snickarglädje, samt entréparti med veranda som har smäckra dekorelement i form av räcke, stolpar, snickarglädje och taktassar.
- Det tunna, smäckra och röda taket utan takkupor, med en takfot klädd med träpanel och med dekorativa taktassar.
- Fasaderna med smal, liggande, släthyvlat, målad träpanel, där nedre delen är markerad genom att man låtit blanda stående och liggande panel i fack som avgränsas av lister i en avvikande kulör.
- Fönstersättningen med höga korspostfönster i trä med sidohängda, utåtgående bågar med kittfalsar. Särskilt viktiga är de ursprungliga enkelglasfönstren och dekorativa lister över de större fönstren.
- Husgrunden i huggen granit med små anpassade smäckra träfönster.
- Uthusets karaktäristiska utseende avseende skala och byggnadsdetaljer. Fasader klädda med liggande, smal panel, bräddörrar klädda med liggande panel i avvikande kulör, småspröjsade träfönster och ventilationshuv i trä.

Kulturhistoriskt viktiga interiöra karaktärsdrag:

- Delar av den ursprungliga planlösningen, med de stora skolsalarna och hög takhöjd
- Äldre inredningsdetaljer såsom trädörrar, kakelugn, köksinredning i 1950-talsstil, samt den bevarade vinden med vindsrum.
- Källarutrymmen med ålderdomlig karaktär.

5.4.3 Församlingshemmet

Församlingshemmet består av två huskroppar, där den södra delen, närmast skolan, är den äldsta medan den norra delen är en senare tillbyggnad. Mellan huskropparna finns ett mindre entréparti.

Den äldre huskroppen utgörs av en tidigare skolbyggnaden från byn Luvehult, som flyttades hit 1919–1920 för att bli församlingshem, en funktion byggnaden har haft sedan dess.

Församlingshemmet med Bäckebo kyrka i bakgrund (vänster) och karta som markerar de olika byggnadsdelarna utifrån ålder (höger). Den äldre timrade delen som flyttades till platsen 1920 är markerad med "A" och den yngre tillbyggnaden med "B". Foto och karta ur Sakkunnigutlåtande avseende kulturvärden (Kalmar läns museum 2026).

Kulturhistoriskt viktiga exteriöra karaktärsdrag:

- Ett av tre hus med tydlig offentlig funktion, som ligger i ett stråk kring den öppna marknadsplatsen, intill skolhuset och Bäckebo kyrka. Husets öppna placering, utan staket.
- Husets form, där den gamla huskroppen är väl synlig och den yngre huskroppen anpassats efter huset stil, skala och läge.
- Rena sadeltak med lertegelpannor och utan takkupor. Den äldre huskroppen har dekorativt inbyggd takfot medan den yngre delen har synliga, enkla, taktassar.
- Modernt entréparti inskjutet mellan de båda huskropparna.
- Fasader med äldre, Faluröd, locklistpanel. Tack vare att huset inte tilläggsisolerats har fasaderna kvar en vacker och traditionell karaktär.
- Äldre träfönster i smäckra dimensioner med tunna tvärspröjs, tack vare trävirke av god kvalitet. Sidohängda fönster med utåtgående bågar med kittfalsar. Traditionell symmetrisk fönstersättning.
- Gamla husets husgrund i huggen granit.

5.5 Teknisk försörjning

5.5.1 Vatten och avlopp, värme samt elektronisk kommunikation

Byggnaden inom planområdet är ansluten till kommunalt VA och el.

Byggnaden kan anslutas till fjärrvärmenätet och fibernätet vid behov.

5.5.2 Dagvatten

Planområdet ingår inte i verksamhetsområde för dagvatten. Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) gäller därför inom planområdet. I dagsläget infiltreras dagvatten i lågpunkter i området.

6 Konsekvenser

6.1 Fastigheter och rättigheter

Plangenomförandet medför inga fastighetsrättsliga åtgärder.

6.2 Ekonomiska frågor

Fastighetsägare kan ha rätt till ersättning på grund av bestämmelser om skydd, placering, utformning och utförande av byggnadsverk och tomter om bestämmelserna innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Vad gäller föreslagna områdesbestämmelser är bedömningen att markanvändningen inte försvåras då den är densamma före som efter beslut om områdesbestämmelser. Slutsatsen är att ingen ersättning bör utgå för fastighetsägare inom området.

Områdesbestämmelserna föranleder inte några kommunala investeringar

6.3 Naturvärden

Inom planområdet finns inga större ytor som kan betecknas som naturlig mark, utan området utgörs i huvudsak av torra, skötta gräsytor med planterade träd där marken inte är tomtmark eller gata. De naturvärden som finns bedöms kunna tas tillvara och bevaras genom bestämmelser om att befintliga trädtrader ska bevaras samt att de öppna delarna av marknadsplatsen inte får bebyggas. Något som innebär att befintliga torrängsvärden kan finnas kvar.

Skyddsvärda träd på tomtmark skyddas inte i planen men omfattas av lagen om samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken.

6.4 Miljö

6.4.1 Miljöbedömning

När en plan upprättas eller ändras ska kommunen enligt miljöbalken (MB) 6 kap. 5 § genom en undersökning bedöma om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, ska en strategisk miljöbedömning göras. En miljökonsekvensbeskrivning ska då upprättas.

Kommunen har gjort en undersökning och i den bedömt att områdesbestämmelserna inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En

strategisk miljöbedömning krävs därför inte. Relevanta miljöaspekter behandlas i planbeskrivningen.

6.5 Kulturmiljö

I planarbetet har kulturutlåtandet som tagits fram av Kalmar läns museum (2025) samt Kulturmiljöprogram för Nybro kommun, i vars framtagande Kalmar läns museum också har medverkat, varit vägledande.

För att säkerställa långsiktigt bevarande och skydd av kulturmiljön har kommunen infört ett antal kulturskydd- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud som överensstämmer med utlåtandet gällande befintliga byggnaders yttre, bestämmelser med beteckningarna q och k i plankartan. Varsamhetsbestämmelserna innebär att den befintliga byggnaders karaktärsdrag och värden ska bibehållas till sin utformning, men att byggnadsdelar ska vara möjliga att ersätta. Undantagen är skolbyggnadens befintliga fönster, vilka är i mycket gott skick och sedan tidigare har moderniserats med en extra fönsterbåge, samt träpanelen på den äldsta delen av församlingshemmet.

För marknadsplatsen begränsas möjligheten att uppföra fasta byggnader i enlighet med Kulturmiljöprogrammets rekommendationer.

I Kalmar läns museums utlåtande avseende skolbyggnaden föreslås att bestämmelser införs för att skydda byggnadens interiör. Detta omfattar rumsvolymen i två skolsalar samt äldre byggnadsdetaljer, såsom innerdörrar och kakelugn. Kommunen delar bedömningen att interiören har kulturhistoriska värden som bör lyftas fram i planbeskrivningen. Samtidigt bedömer kommunen att det är viktigt att det även framöver finns möjlighet att anpassa byggnaden efter ändrad användning och, vid behov, ersätta vissa byggnadsdetaljer för att undvika att byggnaden står oanvänd.

Mot denna bakgrund gör kommunen den sammantagna bedömningen att det allmänna intresset av att möjliggöra en långsiktig förvaltning och ett hållbart yttreunderhåll av byggnaden, exempelvis av en enskild privatperson, väger tyngre än det allmänna intresset av att skydda byggnadens interiör.